

STUDENTERNAS HÄLSOVÅRDSSTIFTELSE
GUIDER 1

2007

Merja Lähteinen-Kyykkä

TUTORGUIDEN

- att leda smågrupper för nya studerande

Beställning:

Studenternas hälsovårdsstiftelse Tölögatan 37 A,
00260 Helsingfors, Tfn (09) 405 051, julkaisutilaukset@yths.fi

Författare: Merja Lähteinen-Kyykkä med arbetsgrupp

Pärmbild: Studio f 5.6 Oy

Layout: Tarja Kela

Utgiven av: Studenternas hälsovårdsstiftelse

Tryck: Hakapaino Oy

Illustrationer: Pirkko Ratia

Arbetsgrupp:

Riitta Ollitervo-Peltonen ordf. (SHVS), Hanna Jäntti (HUS, HU), Jenni Kyrönlahti (SYL, HU), Marika Lindström (HU, HUS), Merja Lähteinen-Kyykkä (SHVS), Paula Saikkonen (Kehrä, Hyrrä) och Alekski Valta (OLL). År 2003 har tillkommit: Janne Jauhainen (FSF), Marja Niemi (SHVS) och Sirpa Kallio (SHVS).

Originalets titel: Uusien opiskelijoiden pienryhmäohjaajan opas

Översättning: Marina Boström, Berit Nummelin-Sundberg

Första upplagan 1982

Andra reviderade upplagan 2004, översättning till svenska 2007

Utvärderat av Centret för hälsofrämjande rf

ISSN 1796-8046 (Print)

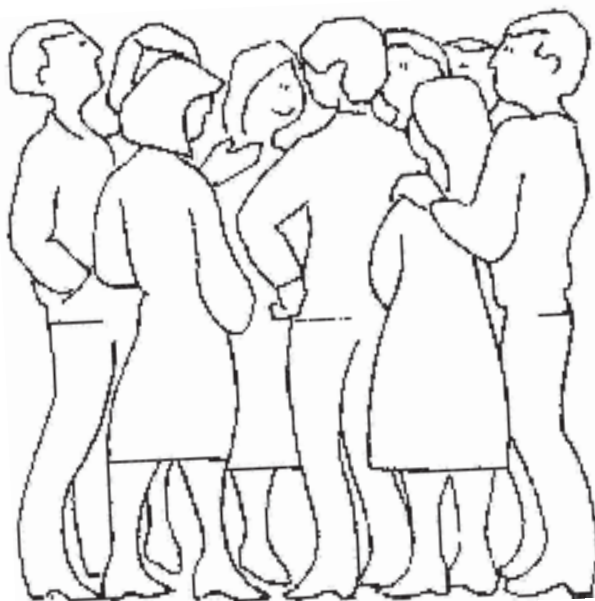
ISSN 1796-8054 (Online)

ISBN 978-951-9414-97-3 (Print)

ISBN 978-951-9414-99-0 (Online)

Merja Lähteinen-Kyykkä

TUTORGUIDEN – att leda smågrupper för nya studerande

Studenternas hälsovårdsstiftelse

Helsingfors 2007

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

VAD SKULLE HÄNDA MED EN NY STUDERANDE OM DET INTE FANNS TUTORGRUPPER?	9
SKEDET DÅ MAN PÅBÖRJAR STUDIERNAS	12
En ny studerande lever i en övergångsfas	12
Hur känns det att börja studera?	13
Den egna studiegruppens betydelse i början av studierna	16
Varför samlar man de nya studerande i grupper, och varför fungerar en studerande från samma ämne som tutor?	17
TUTORGRUPPENS RAMAR	18
Vad är bra att beakta då man samlar grupper och planerar verksamheten?	18
Tutorskolningen och samarbetet	21
TUTORNS UPPGIFTER INNAN GRUPPEN TRÄFFAS	22
Att kontakta nya studerande som kommer att ingå i den egna gruppen	22
Att välja och att boka plats för träffarna	23

DÅ GRUPPEN BÖRJAR	24
Hur är stämningen i början?	24
Vad kan tutorn göra för att få en ny grupp att fungera?	25
GRUPPENS ARBETSFAS	31
Tutorns uppgifter och roll då gruppen arbetar	31
Ämnen man behandlar i gruppen	33
ATT AVSLUTA GRUPPEN	36
Tutorgruppens olika skeden i sammandrag:	37
GRUPPSITUATIONER SOM ÄR UTMANANDE FÖR TUTORN....	38
Tillbakadragna gruppmedlemmar som inte yttrar sig	38
Pratsamma gruppmedlemmar som kräver mycket utrymme	40
Gruppen fungerar inte alltid som grupp	40
TUTORNS ANSVAR	41
VAD KAN MAN FÅ UT AV ATT FUNGERA SOM TUTOR?	43
SAMMANDRAG	44
Bredvidläsning	46
Källförteckning	46

TILL LÄSAREN

Psykologerna vid Studenternas hälsovårdsstiftelse har deltagit i skolning av smågruppsledare alltsedan tutorverksamheten inleddes på 60- och 70-talen. En gemensam iakttagelse inom mentalvårdssektorn har varit, att man söker sig till mottagningen speciellt i början av studierna och sedan igen när studierna närmar sig sitt slut.

Skolning av tutorer i konsten att leda grupper och förstå de nya studerandenas livssituation har utgjort en av de viktigaste formerna för preventivt mentalvårdsarbete vid SHVS (jag använder i denna guide beteckningen tutor i stället för smågruppsledare). I början av 1980-talet uppstod tanken på att samla erfarenheter man fått genom tutorverksamheten i form av en guide för tutorer. "Uusien opiskelijoiden pienryhmäohjaajien opas" som jag skrev tillsammans med min kollega Olavi Hämmäläinen utkom år 1982. Guiden har, med små förändringar, fyllt tutorernas skolningsbehov under två årtionden. I och med det nya årtusendet framförde SHVS och dess samarbetsorganisationer önskemål om en revidering av guiden. Speciellt de studerande som ansvarat för tutorverksamheten inom studentorganisationerna ansåg det viktigt att uppdatera guiden och var beredda att bidra med sina erfarenheter och idéer.

Då jag tillfrågades om jag var intresserad av att omarbeta guiden var jag redo att anta utmaningen. Jag har fungerat som psykolog vid SHVS sedan 1974. Från mitten av 1980-talet har jag tack vare mitt psykoterapiarbete fått inblick i nya studerandes erfarenhetsvärld och verklighet. Trots att jag under senaste år inte själv deltagit i tutorskolningen har jag ansett att verksamheten är mycket viktig. Mitt intresse förstärktes när jag började bekanta mig med vad som skett inom tutorverksamheten de senaste åren.

Speciellt inspirerad blev jag av Päivi Jokinens forskningsrapport om ett försök med att förnya tutorskolningen i Tammerfors. Likaså gav den förfrågan som Nyyti ry gjort till tutorerna en levande bild av hur verksamheten förverkligats i praktiken. Jag har ur det gruppsykologiska kunskapsmaterialet försökt välja ut sådana delar som stöder tutors arbete. Jag visste att jag i mitt skrivarbete skulle få hjälp av studerande som varit med i tutorverksamheten i årtal. Denna arbetsgrupp har varit av avgörande betydelse för mitt skrivarbete. Då vi satte igång var vi eniga om att guidens sakinnehåll under årens gång inte förådrats fastän universitetsvärlden förändrats. Men snart konstaterade jag, att en revidering av guiden i praktiken förutsatte att man skrev om den. De diskussioner som förts i arbetsgruppen har stött skrivarbetet genom att bidra med aktuella infallsvinklar på sambandet mellan målsättningar och arbete på gräsrotsnivå. Att se det väsentliga och att hålla sig så nära tutors praktiska arbete som möjligt har varit målsättningen. Det har varit viktigt att tutors röst blir hörd. Den kontakt med de nya studerandenas livssituation som mitt arbete som terapipsykolog gett mig har hela tiden funnits i bakgrunden då jag skrivit texten.

Syftet med denna skrift är att den skall kunna fungera som en allmän guide för tutorer. Här har samlats sådan kunskap och information om tutors och tutorgruppers verksamhet som är användbar oberoende av studieområde och -ort. På olika universitetsorter används dessutom guider anpassade för

lokala behov, som beaktar de speciella förhållanden som råder just där. I denna guide har vi försökt behandla tutorgruppsverksamhetens olika skeden, verksamhetens förutsättningar och tutors roll så heltäckande som möjligt. Guiden erbjuder ändå inga färdiga anvisningar utan för snarare fram frågor som det kan vara bra att tutorn funderar över, och för vilka det skulle vara bra om tutorn hittar en egen lösning. Jag hoppas att guiden kan fungera som en diskussionspartner för tutorn: "Vad skulle det vara bra att jag beaktar, och hurdana situationer skall jag förbereda mig på att möta då jag startar min grupp?"

Avsikten har varit att hålla målsättningarna högt men fötterna på jorden. Tutorgruppen kan ha stor betydelse då en ny studerande påbörjar sina studier. Ändå är tutors möjligheter att påverka en enskild studerandes situation begränsade. Tutorn erbjuder en möjlighet, den nya studerande tar emot den eller inte. Tutors bästa viktigaste bidrag är det egna engagemanget och viljan att hjälpa sin grupp. Det är inte bra för tutorn att sätta ribban alltför högt. Det är den verkliga situationen som dikterar hur förverkligandet kan se ut.

Jag ser det som särskilt viktigt att tutorerna samarbetar sinsonemellan. På samma sätt som en ny studerande behöver gruppen omkring sig, behöver också tutorn få diskutera med andra tutorer.

Helsingfors 13.10.2004

Merja Lähteinen-Kyykkä

VAD SKULLE HÄNDA MED EN NY STUDERANDE OM DET INTE FANNS TUTORGRUPPER?

Förändringen då man övergår från gymnasium till universitetsstudier är stor. Redan i gymnasiet görs individuella val, men på universitetet måste man på ett helt annat sätt själv ta ansvar för sina studier. Ingen frågar efter en, i synnerhet inte inom sådana studieområden där studierna inte är kursbundna. Det är verkligen inte lätt att ensam hitta information om studier trots att viljan finns. Informationsflödet är i början så stort att det är bra om någon följer med en på vägen och man så småningom hinner smälta saker i tutorgruppen.

Om tutorer inte fanns, skulle säkert många ändå klara av det första skedet av sina studier på ett eller annat sätt. För många skulle ändå brist på studiehandledning öka osäkerheten och känslan av att i början vara helt vilsen. Förutom information om studier och studieteknik behöver den nya studerande specifikt hjälp med att komma in i studentvärlden. I början upplever man sig lätt som den enda som inte har kontroll över situationen. Andra verkar så säkra och målmedvetna. Var och en försöker klara av den osäkra situationen på ett sätt som är naturligt just för honom/henne. Det är viktigt att komma ihåg att det inte finns ett "rätt" sätt att i början få grepp om studierna. Tutorn och tutorgruppen kan för sin del bidra med att göra det lättare att komma igång med studierna. Men det finns varken modelltutorer eller modellgulnåbbar.

De som via familj eller vänner tidigare fått kontakt med studievärlden kan komma igång med studierna snabbare. Någon kan lösa det hela genom att själv försöka ta reda på saker och ting, innan han/hon frågar eller pratar med någon

annan. Följden kan vara att man blir ensam eller isolerad, vilket t.o.m. kan leda till att man avbryter studierna. Om man känner att man blir utanför och inte lär känna andra studerande kan studiemotivationen sjunka. Den kan också ta skada av att de allmänna studierna inte alltid motsvarar de förväntningarna man haft på det egna ämnet; "det var inte det här jag kom hit för att studera." Om man har kompisar på föreläsningarna och känner att institutionen är ens egen, orkar man kämpa sig igenom också mindre intressanta skeden.

Speciellt stor betydelse har tutorgruppen för en studerande, som flyttar till en ny ort och inte har några bekanta där från tidigare. Om man inte får nya kontakter, bygger man sitt liv på basen av de tidigare. Om veckosluten söker man sig till hemorten för att träffa familj och gamla kompisar. Det kan vara ett helt nödvändigt övergångsstadium. På längre sikt kan det kännas som om man lever på två orter, kontakter till andra människor på studieorten fördjupas inte. Detta kan också avspeglas i studiemotivationen.

Utan tutorgruppen kan också den som påbörjar studierna på sin hemort känna att han/hon hamnar utanför studentkretsarna. På föreläsningar och i andra studiesituationer blir man inte nödvändigtvis närmare bekant med studerande inom samma ämne. Studierna kan länge kännas som isolerade från det övriga livet, om man på fritiden rör sig enbart i de gamla kompisakretsarna.

Det är också nödvändigt för en "gammal studerande" som bytt studieinriktning att bekanta sig med studerande och studiepraxis i sitt nya ämne.

” För mig är tutoring nästan livsviktig. Att flytta hemifrån till en egen lya (efter att ha gått samma skolväg i tolv år) var i sig en chock. För att inte tala om att man borde klara sig i en studiemiljö, där det rör sig mer människor än i den egna hemkommunen...”
Kvinna -80 (Jokinen 2001, 32.)

SKEDET DÅ MAN PÅBÖRJAR STUDIERNAS

En ny studerande lever i en övergångsfas

Övergången från ung till vuxen anses vara en av livets viktigaste övergångsfaser. För många unga innebär studiestarten också att man blir vuxen. Man lösgör sig så småningom från barndomshemmet och blir van vid att leva självständigt. Det ekonomiska ansvaret och överhuvudtaget ansvaret för sig själv och de egna valen ökar. Speciellt den som flyttar till ny ort måste se till att ordna sitt eget liv på ett helt nytt sätt (boende, bekanta sig med den nya miljön o.s.v.).

I övergångsfasen förändras också människans uppfattning om sig själv. Studiernas begynnelsekedje och hela studietiden är mycket central för identitetens utformande. Att lösgöra sig från barndomshemmet innebär också att bli emotionellt självständig. Trots att förhållandet till föräldrar och barnomsfamilj är en avsevärd resurs för den unga vuxna, är det av största vikt att finna vuxenålderns människorelationer i den nya livsmiljön.

Under denna tid är man ofta optimistisk, eftersom det innebär början till ett nytt skede i livet. Redan i gymnasiet var det möjligt att göra egna val, men på universitetet ökar ansvaret för de egna besluten. Pressen att först utforma sin egen studiebanan och senare sin yrkeskarriär kan kännas av redan i studiernas begynnelsekedje. Vid sidan av den egna val- och planeringsfriheten har kraven ökat på att man skall studera effektivt och snabbt bli färdig. Många behöver ändå tid för att göra sina egna val. Att ta ett mellanår eller studera något annat än man ursprungligen tänkt sig kan vara nödvändigt då den studerande söker sin egen väg. Man bör ha rätt att göra fel, gå vilse och börja om på nytt. Men det ligger i allas intresse att den studerande får all den information och det stöd han/hon behöver i denna livssituation.

” Att vara studerande betyder för mig att påbörja ett självständigt liv. Man får vara lagom vuxen, ta ansvar för sig själv utan att ännu behöva bekymra sig för framtiden eller göra upp långsiktiga planer. Vid sidan av själva studerandet medför studierna en massa roliga saker. Det är den sista tiden av frihet, då ens jag utformas.” Kvinna -80 (Jokinen 2001, 35.)

Hur känns det att börja studera?

Förändringar som sker i livet kan dels begränsa och dels skapa nya handlingsmöjligheter. Studier kräver målmedvetenhet och självdisciplin, men på samma gång är studietiden givande genom sin frihet och mångdimensionalitet. Inre tillväxt och självutveckling anses av de studerande vara nästan lika viktiga mål som förberedelse för ett yrke. Trots jäkt och stress upplevs studietiden som en period då man prövar sig fram och söker sig själv. (Jokinen 2001, 7-10.)

Många som flyttat hemifrån lider mer eller mindre av hemlängtan. Det är vanligt att man upplever ensamhet, ångest och minskat socialt stöd. Ungefär hälften tycker att det är svårt att börja studera. Humörsvängningar är vanliga, och man kan vara ivrig och samtidigt känna sig osäker. Osäkerheten orsakas av den komplicerade universitetsmiljön, oklar studiepraxis och det egna ansvaret för studievalen. De nya studerandena hoppas lära sig förstå vilka praktiska rutiner som gäller inom den akademiska världen. De vill bekanta sig med universitetsmiljön och få en helhetsbild av studierna. Nästan alla nya studerande förde fram önskemål om att bli bekanta med andra studerande och att tillbringa fritid tillsammans med dem. Under höstterminen hade hälften av de nya studerandena som huvudmål att skapa nya människorelationer och att hitta sin egen plats i universitetets sociala nätverk. (Jokinen 2001, 31-33.)

”

Så här efter den första studieveckan känns det som om ett enormt frågetecken hänger över mitt huvud och lyser över alla och envar.. Men alla råkar vi någon gång i den här situationen och alla äldre studerande har befunnit sig i det här läget fastän man inte skulle tro det. Man känner sig alltså mycket osäker, och nya tankar virvlar omkring i ett virrvarr i ens huvud fastän man på samma gång känner sig mycket säker och full av tillförsikt. Hit har jag redan velat komma flera år...” Kvinna -78. (Jokinen 2001, 31.)

”

Man måste antingen försöka verka viktig och akademisk eller alternativt ge intryck av avspänd lustigkurre... Å ena sidan verkar de studerandes värld vuxen, å andra sidan fullkomligt barnslig. Förvirrande, jag vet säkert ännu inte vad det innebär att vara studerande.” Kvinna -79. (Jokinen 2001, 35.)

Hur kan man underlätta studiestarten

Vad var svårt för dig själv då du påbörjade studierna

Vad kunde ha hjälpt

Vad orsakar stress hos den studerande, och var kan man finna styrka?

Faktorer som orsakar stress och faktorer som ökar känslan av livskontroll har kartlagts fr.o.m. 70-talet (SHVS, en s.k. mentalvårdsscreening som Salli Saari har utvecklat). En tredjedel av studerandena upplevde det problematiskt att få grepp om studierna. Styrka fick man speciellt genom mänskliga relationer: förhållanden till studiekamrater, föräldrar och partner.

I den riksomfattande undersökningen år 2000 om studerandes hälsa framgick det att många studerande känner sig vilsna i sina studier. I undersökningen klarlade man huruvida det studiesociala stödet var tillräckligt. Av dem som svarade upplevde 37% att de inte hörde till någon grupp i anslutning till studierna.

En femtedel upplevde att studiehandledningen var tillräcklig, medan 40% tyckte att handledningen var helt otillräcklig eller åtminstone bristfällig.

Enligt undersökningar är det första studieåret viktigt: studerande som under den tiden har mångsidiga sociala kontakter upplever mindre stress och psykiska besvär och bättre subjektiv hälsa än de studerande som upplevt bristfälligt socialt stöd. Speciellt deltagande i bra diskussioner och föreningsaktiviteter gav stöd och styrka. (Kunttu & Huttunen 2001.)

Den egna studiegruppens betydelse i början av studierna

Smågruppshandledning för nya studerande eller tutorering startade i slutet av 1960-talet på initiativ av studentorganisationerna. Under de gångna årtiondena har många förändringar skett i universitetsvärlden, men behovet av tutorverksamhet har bestått och dess betydelse har vuxit. Tutoreringen har utvecklats till en viktig del av universitetens studiehandledning.

“För att den studerande skall lyckas knyta an till studiegemenskapen förutsätts tillräcklig kännedom om vad man ansluter sig till, en känsla av trygghet och tillit till samfundets andra medlemmar och en känsla av att vara välkommen.” (Mäki-Tarkka, 2003, 35.)

” *Då vi planerade tutoreringen hade vi grundtanken att vi skulle ordna den som vi själva hade velat ha den om vi varit nya studerande. Via det blev det lätt att komma underfund med vad vi skulle göra med de nya studerandena, vad de skulle vilja höra och veta samt vad som skulle få dem att känna sig välkomna. En av planeringens ledande tankar var också att vi ville skapa en slags tradition eller en ny slags samhörighet bland studerande.” Riikka. (Räisänen, Niemi 2004, 6.)*

” *Tutorernas samarbete med lärare och institution tycker jag är otroligt viktigt. Många gånger är inte ens tutorerna själva på det klara med hur institutionen fungerar, och därför är all hjälp från institutionens sida välkommen.” Riikka. (Räisänen, Niemi 2004, 6.)*

Varför samlar man de nya studerande i grupper, och varför fungerar en studerande från samma ämne som tutor?

Det är inte fråga om att spara resurser (att man i stället för att tala till en person talar till många), utan om att en grupp ledd av en studerande från det egna ämnet på ett speciellt sätt bidrar till den första studiehandledningen. Idén med gruppen är att man får en chans att diskutera och sätta sig in i saker på ett personligt sätt. De nya studerandena får stöd av varandra. När de diskuterar med andra sätter de ord på sina egna känslor och erfarenheter. Man märker att man inte är ensam och att också de andra är osäkra. Man sätter de egna erfarenheterna i relation till andras. Speciellt i begynnelskedet är det viktigt att tutorn är en studerande från det egna studieområdet. Studiegruppen underlättar integrationen och att man hittar sin egen plats, samtidigt som den skapar en grund för den lärarledda handledningen.

Enligt undersökningar är umgänget med andra i samma situation den viktigaste faktorn då det gäller att underlätta studiestarten. Man får både kunskap om studierna och emotionellt stöd av andra studerade. (Jokinen 2001, 10).

Tutorgrupper där en äldre studerande fungerar som smågruppsledare fyller just det här behovet. Tutorgruppens styrka ligger i att tutorerna är entusiastiska över sin uppgift och vill hjälpa nya studerande. Tutorn har den egna studiestarten och den egna tutorgruppen i färskt minne. Med denna bakgrund kan han leva sig in i nya studerandes situation. Att ställa upp som tutor vittnar också om intresse för det egna studieområdet. Samarbetet mellan lärartutorn och studerandetutorn främjar den studerandes förankring i den vetenskapliga miljön. Lärartutorn svarar på studerandenas frågor om den innehållsmässiga planeringen såsom genomgång av studiebanan och uppgörande av personlig studieplan. Studierna riskerar ändå att halta om inte den studerande fått studerandetutorns hjälp med att förstå hur just det universitetet eller den institutionen fungerar i praktiken.

TUTORGRUPPENS RAMAR

Vad är bra att beakta då man samlar grupper och planerar verksamheten?

Gruppens storlek är viktig för att man ska lära känna varandra och få en bra stämning i gruppen. Den optimala gruppstorleken anses vara 5-8 medlemmar. I en grupp som är väsentligt större än så är det svårare att göra sig hörd och få personlig kontakt med andra. Då riskerar gruppen att splittas i mindre undergrupper.

När man delar in studerande i tutorgrupper är det svårt att veta om alla verkligen kommer att delta. En del grupper är kanske lagom stora, en del för stora, andra för små. Om det på institutionen finns flera grupper bestående av några enskilda personer, kan dessa träffas tillsammans. Det är bra om tutorerna kan samarbeta.

Gruppens storlek inverkar på:

- hur attraktiv gruppen verkar, viljan att höra till gruppen
- gruppmedlemmarnas aktivitet/passivitet
- hur jämnt/ojämnt deltagandet är
- vi-andans uppkomst/tendens att upplösas
- hur personligt deltagandet är, vilken distans man har till gruppen

Bör gruppen vara homogen/heterogen? Det som de nya studerandena i tutorgruppen har gemensamt är att alla påbörjar studier inom samma ämne. Tutorn kan överraskas av hur sinsemellan olika gruppmedlemmarna kan vara. En kommer direkt från gymnasiet, medan en annan redan kan ha lång erfarenhet av studier och universitetsvärld. En tredje har avbrutit studierna av familje- eller andra skäl och återvänder nu för att återuppta dem.

Gruppens sammansättning inverkar på hur man kommer igång. Om det i gruppen finns personer med liknande bakgrund är det lättare att köra igång. Det är oftast inte möjligt att på förhand inverka på gruppens sammansättning. En naturlig önskan både hos tutorn och de nya studerandena är att det i gruppen finns likasinnade människor i samma ålder. Denna önskan går inte alltid att uppfylla, och efter inledningskedet kan man märka att medlemmarnas olika erfarenheter och utgångssituationer berikar gruppen och gör att frågor behandlas ur ett bredare perspektiv.

”

Jag är vuxenstuderande. Ibland känner jag att jag skiljer mig från gruppen på grund av min ålder, men som tur är finns det andra medelålders studerande... Universitetet är som studieplats ett ofantligt "kolosseum", och jag vet ännu inte hur jag kommer att kunna anpassa mig till ett sånt här sätt att studera. Jag kände mig förvirrad redan när jag började planera studierna. Tutorsystemet är mycket bra och det behövs." Kvinna -58. (Jokinen 2001, 32.)

Var din egen tutorgrupp lagom stor

Hur skulle gruppindelningen fungera bäst på din egen institution

Med vilka förväntningar kom du själv till din tutorgrupp

Fann du själsfränder i gruppen eller kändes de andra väldigt främmande

Tutorskolningen och samarbetet

Universitetet, studentkårerna, ämnesföreningarna och SHVS kan fungera som arrangörer av tutorskolningen. Traditionerna varierar då det gäller skolningsansvaret och hur mycket olika samarbetspartners deltar. Skolningens innehåll och omfattning varierar också på olika studieorter.

Under tutorskolningen är det möjligt att bekanta sig med det egna studieområdets tutorer redan på våren. Det underlättar förhandsarbetet om man tillsammans kan fundera kring och planera hurdana frågor man borde vara beredd på att ta upp i tutorgruppen. Att ha kontakt sinsemellan, att planera och göra saker tillsammans har upplevts som mycket givande. Tutorträffarna kan öka motivationen och bidra med nya synvinklar på den egna gruppen. Man kan få idéer av andra och också till sin lättnad konstatera att andra har det likadant.

Tutorgruppen kan ledas av en eller två tutorer. Inom många ämnen är det redan tradition med två tutorer. Tutorparet kan planera träffarna tillsammans, dela på gruppleदारansvaret och reflektera över sina erfarenheter. När man delar på ansvaret kan det också uppstå förvirring, i synnerhet om tutorernas uppfattning om tutoring och gruppleदारskap är mycket olika. Det kan uppstå konkurrens mellan tutorerna, och den kan avspegla sig i gruppen. Det har både för- och nackdelar med en resp. två tutorer som ledare. Det är bra att lyssna på sig själv, på det som känns naturligt.

När gruppen ännu är ny är det bra att ta det lugnt och umgås tillsammans, lära känna varandra och kartlägga deltagarnas behov. I ett senare skede kan gemensamma orienteringsbesök eller någon annan kontakt med en annan tutorgrupp utgöra ett välkommet tillskott i programmet.

”

*Samarbete är styrka!!! Några år samarbetade tutorerna i mitt ämne knappt alls, andra år fungerade samarbetet strålande. Det var som natt och dag! Det är så mycket lättare när praktiska arrangemang kan göras centraliserat och man kan utbyta erfarenheter. Stödet från de andra tutorerna är oersättligt.”
Tutorberättelse nr 8. (www.nyyti.fi, 2003,5.)*

Hurdant samarbete tutorer emellan är möjligt att ordna på din institution

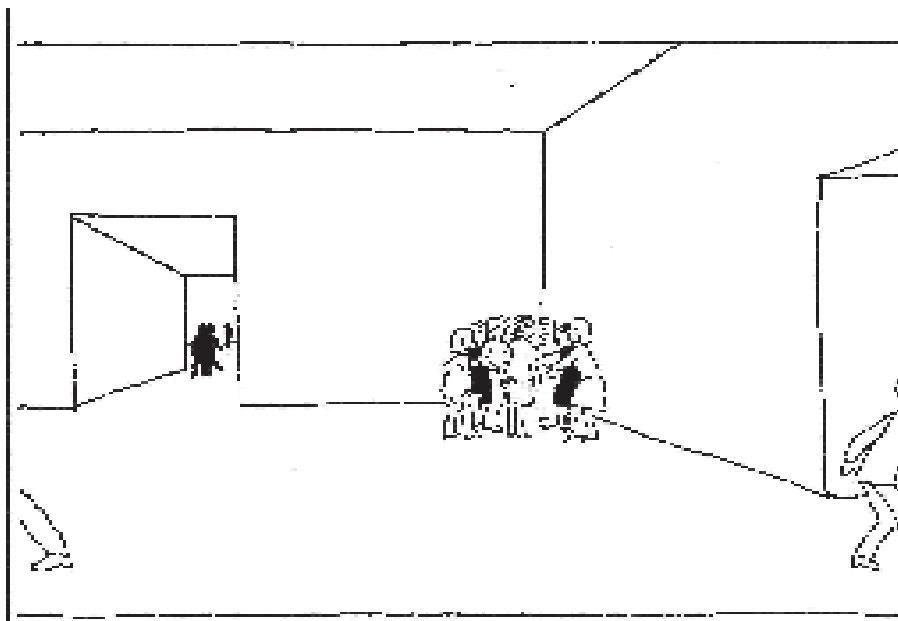

TUTORNS UPPGIFTER INNAN GRUPPEN TRÄFFAS

Att kontakta nya studerande som kommer att ingå i den egna gruppen

Om man redan innan terminen börjat känner till tutorgruppens sammansättning har det visat sig vara bra att kontakta de nya studerandena. Tutorn kan bifoga ett eget meddelande i det antagningsbrev som universitetet skickar ut. Han/hon kan berätta om tutorgruppen och önska den nya studerande välkommen. Det kan kännas viktigt att veta att det finns någon som tar emot en vid studiestarten.

Att välja och att boka plats för träffarna

Platsen där man träffas är en faktor som påverkar arbetsatmosfären. Lugna och trivsamma lokaler finns inte alltid till förfogande, men det är bra att komma ihåg samlingsplatsens betydelse. Det är lättare att bekanta sig med varandra och delta i diskussionen om det inte finns yttre störande faktorer. Om universitetet och ämnesföreningen planerar på förhand kan de hjälpa tutorerna att hitta befintliga grupputrymmen och informera om bokning av dessa.

DÅ GRUPPEN BÖRJAR

Stämningen i olika grupper varierar. Även i en och samma grupp kan det råda mycket olika stämning från gång till gång. En ny studerande som kommer till tutorgruppen vet på förhand att de andra i gruppen också är studerande som just påbörjat sina studier, och att också tutorn ganska nyligen befunnit sig i samma situation. Ändå spänner man sig i en ny grupp, både studerande och tutorn gör det. Hurdana människor kommer att ingå i min grupp?

Hur är stämningen i början?

Det kan från början råda en trevlig och otvungen stämning i gruppen. Tutorn behöver inte anstränga sig speciellt för att den ska komma igång. Men det är vanligare att gruppdeltagarna först måste bekanta sig med varandra och stå ut med en viss stelhet innan de kan känna sig hemmastadda.

I gruppen upplevs olika stämningar väldigt intensivt, både trevliga och ansträngda. Stämningarna "smittar". Atmosfären kan bli friare eller mer spänd. Man känner sig för hurdana människorna i gruppen är. Man är intresserad, men de andra känns ännu främmande. Det uppstår en konflikt mellan viljan att bekanta sig och behovet att skydda sig. Den egna aktiviteten i gruppen kan också medföra en risk. Vad tänker de andra om mig?

I en otrygg situation fungerar var och en på ett sätt som är naturligt just för honom/henne. Rädslan att fråga något dumt och avslöja sina bristfälliga kunskaper är välbekant för många. Man kan heller inte vara säker på att de andra är intresserade av frågor som är aktuella för en själv. Då känns det i början tryggare att avvakta och vänta på att någon annan tar

första steget. En kan tycka att det är lättare att tala än att vara tyst. En annan skyddar sig genom att placera sig ovanför de andra och uppträder som om han/hon redan behärskar allt, något som kan dämpa och irritera de andra. Sådana skyddsmekanismer förekommer speciellt när gruppen är ny. Till gruppen kan det också komma en studerande som inte känner något behov att av delta i verksamheten och han/hon kan besluta sig för att lämna gruppen.

När tutorn är beredd även på sådana reaktioner från deltagarnas sida är det lättare för honom/ henne att bemöta situationen utan att förlora intresset. Det är bra för tutorn att komma ihåg, att gruppen är attraktiv för de flesta nya studerande. Tutorn bör inte tolka den stela stämningen i början som ett resultat av egen okunnighet. Att vara reserverad är utmärkande för beteendet i just en ny grupp. Försiktigheten minskar när gruppmedlemmarna lär känna varandra. Det är viktigt att tutorn bevarar sin egen tilltro till tutorverksamhetens betydelse också i det skede då han/hon ännu inte får något gensvar från gruppen. Det är bra att hålla i minnet, att allt inte nödvändigtvis är som det ser ut. Om gruppen trots allt inte börjar fungera ska tutorn inte anklaga sig själv. Det finns så många faktorer som inverkar på en grupps atmosfär.

Vad kan tutorn göra för att få en ny grupp att fungera?

Att bekanta sig. En grupp som just börjat är ledarcentrerad. Eftersom medlemmarna ännu inte känner varandra, riktas uppmärksamheten och förväntningarna på tutorn. Man väntar sig att han/hon sköter om allt. Tutorn har sitt speciella ansvar för gruppens samvaro och de praktiska arrangemanget. Han bokar utrymmena där gruppen samlas, skaffar skriftligt material och ansvarar för gruppens kontinuitet genom att själv alltid finnas på plats vid träffarna. Tutorns aktivitet sporrar gruppmedlemmarnas aktivitet.

De första gångerna lönar det sig att reservera tid för att bekanta sig med varandra och lära känna gruppmedlemmar-
nas problem. Medlemmarnas allra största önskan är att be-
kanta sig med andra studerande (Jokinen 2001.). Tutorgrup-
perna är i allmänhet som grupp relativt kortvariga. Man kan
inte vänta på att människorna så småningom bekantar sig
med varandra. Det är viktigt att satsa på den första träffen så
att medlemmarna börjar lära känna varandra. Om det av nå-
gon orsak inte är möjligt redan första gången (t.ex. om den
första träffen är placerad efter en lång information) kommer
man överens om en ny träff inom de närmaste dagarna. Då
reserverar man tillräckligt med tid för att bekanta sig med
varandra. Då man blivit mer hemmastadd i gruppen vågar
man ta upp saker som är viktiga för en, också sådana som
känns besvärliga.

Utanför gruppträffarna kan man gå till en bekant gruppmed-
lem eller en tutor för att diskutera. Via gruppen börjar man
bekanta sig med andra studerande från det egna ämnet.

Den inbjudan och information som i förväg sänts ut till de nya studerandena utgör grunden för den första träffen. Det är bra om tutorn på förhand kan förbereda sig på och fundera över på vilket sätt gruppmedlemmarna kan bekanta sig med varandra. Det kan ske helt spontant. De nya studerandena börjar berätta om sig själva, om sin egen situation och om sina förväntningar på gruppen. Oftast måste ändå tutorn ta initiativet. För att bekanta sig kan man t.ex. använda sig av olika lekar (se källförteckningen). Någon gemensam aktivitet där var och en liksom i förbifarten berättar något om sig själv kan bryta isen. Det känns också naturligt att fråga om gruppmedlemmarnas erfarenheter hittills av att börja studera och deras önskemål och förväntningar på tutorgruppen. Om allt går bra har det snart uppstått en livlig diskussion och man har börjat lära känna varandra. Det viktiga är, att tutorn finner det sätt som är naturligt för honom/henne för att få igång en diskussion som fungerar i just den gruppen.

Att planera programmet och förbereda träffarna. I en ny grupp kan osäkerhet orsakas av ovisshet om vad som är syftet med sammankomsterna. Tutorgruppen har en relativt klar målsättning: att hjälpa de nya studerandena att komma igång med studierna. De som kommer till gruppen har ändå ofta mycket olika behov. De som kommer direkt från gymnasiet kan ha annorlunda förväntningar än de som studerat tidigare. En vill ha några få effektiva informationstillfällen och en annan att det ordnas gemensamma kvällsaktiviteter.

Det är bra om tutorn har en plan för vad som ska behandlas i gruppen. Man kan använda det egna ämnets gamla program som underlag. En god förhandsplanering i kombination med att man lyssnar på medlemmarnas frågor och förväntningar ger träffarna struktur, samtidigt som det finns utrymme för flexibilitet och beaktande av individuella behov. På så sätt kan man också försäkra sig om att frågorna blir behandlade i den takt de blir aktuella för de nya studerandena. Allt hinner man ändå inte gå igenom i gruppen. Studerandena drar också den nytta av gruppen att de lär sig ta reda på saker själva.

Detsamma gäller när man förbereder enskilda träffar. Tutorn har ansvaret för att de nödvändiga förberedelserna är gjorda (också gulnäbbarna kan delta i dem). Efter den föregående träffen kan nya frågor ha väckts hos medlemmarna, varför det kan finnas skäl att avvika lite från det man planerat.

” Att vara tutor lärde mig att det förstås lönar sig att i förväg planera vad man gör med gulnäbbarna, men att man först och främst måste beakta deras önskemål. Så det är inte värt att planera för mycket innan man träffat sina gulnäbbbar.”

Tutorberättelse nr 4. (www.nyyti.fi, 2003, 3.)

” Under den första träffen skulle det vara nyttigt att också berätta om tutoreringens syfte. Att ge lite inspiration och att njuta av sin uppgift som tutor skadar knappast...” Tutorberättelse nr 2 (www.nyyti.fi, 2003, 2.)

Träffarnas tidtabell. Det är bra att från början med gruppen göra upp en preliminär tidtabell för höstens träffar. Det är lättare att passa ihop programmet i kalendern om man kommer överens om en regelbunden tid då man samlas. Om man inte kan komma överens om tidtabellen för hela hösten, är det i alla fall viktigt att man i början av träffen bestämmer tidpunkt för nästa träff. Då försäkrar man sig om att alla hålls à jour med när träffarna är och att tiderna passar alla. Det är också bra att komma överens om att ifall en deltagare inte kan komma till en träff skall han/hon meddela tutorn.

Det finns också skäl att diskutera hur länge gruppen skall träffas. Hur många träffar bokar man in och hur långt in på terminen fortsätter man? Det lönar sig ändå att inte komma överens om något slutgiltigt. Alldeles i början är det omöjligt

att veta hur situationen ser ut om någon tid. Det är vanligt att grupperna samlas oftare under början av höstterminen. En del grupper fortsätter att träffas in på hösten, en del ännu på våren.

” Det fanns tutorering bara i början av studierna, och åtminstone jag visste inte riktigt vad jag skulle kunna fråga tutorerna. Först efter att de egentliga studierna börjat väcktes många frågor och då såg man inte längre så mycket till tutorerna.” Kvinna ur undersökningsgruppen - 78. (Jokinen 2001, 44.)

Tutorn följer med vad som sker i gruppen. Det är viktigt att tutorn redan från början visar sitt intresse för gruppen genom att lyssna och lägga på minnet vad gruppmedlemmarna berättar om sig själva, vad de sysslar med och vad de tycker om.

Man vill i början få många olika slags upplysningar av sin tutor. Man är också intresserad av att höra om hans/hennes erfarenheter av studierna. Om tutorn svarar på förväntningarna genom att föreläsa, kan det hända att gruppen inte aktiveras till en gemensam diskussion. Då gruppen startar hör det till tutors viktigaste uppgifter att få gruppmedlemmarna att delta med sina egna frågor, erfarenheter och kunskaper. Samtidigt som tutorn svarar på frågor och berättar om sina erfarenheter kan han/hon passa på att fråga hur de andra i gruppen har gjort eller tänkt göra. I gruppen finns det ofta studerande som redan tidigare studerat. Tutorn kan få med sig hela gruppen att fundera på olika lösningsalternativ.

Också när gruppen spontant börjar diskutera är det bra att tutorn ser till att alla har möjlighet att delta. Tutorn kan genom att ställa frågor till en medlem som inte deltar i diskussionen visa att han är intresserad av hans/hennes åsikt. Om man i början blir utanför gruppen, kan det vara svårt att våga yttra sig senare. Också en mer tystlåten gruppmedlem hoppas ofta på att få säga sitt. I gruppen skall det ändå också vara tillåtet att hålla sig vid sidan av och komma med i sin egen takt. Det är inte värt att tvinga någon att delta.

Hur kan tutorn påverka gruppandan

Vad vill du att det ska hända under den första träffen

Var du nöjd med antalet träffar med din egen tutorgrupp

GRUPPENS ARBETSFAS

Tutorns uppgifter och roll då gruppen arbetar

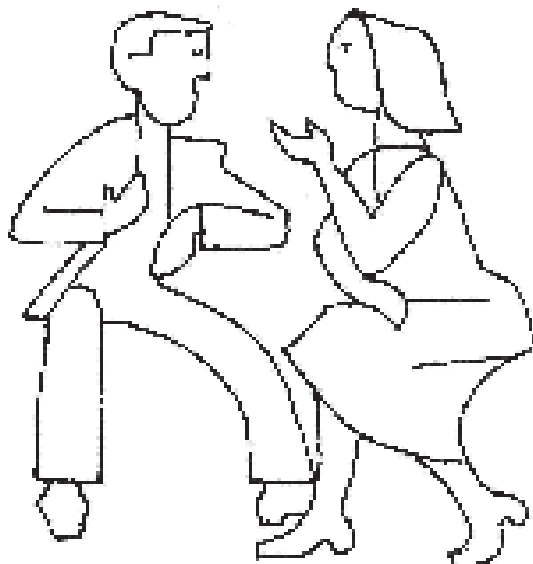
När gruppen är ny är dess verksamhet mer eller mindre beroende av tutorn, men så snart de nya studerandena bekantat sig med varandra och börjat utbyta erfarenheter hittar de så småningom sin egen plats i gruppen. Man accepterar sitt eget och andras sätt att vara. När samhörighetskänslan ökar vågar man lättare uttrycka egna åsikter. Det kan uppstå motsånd och också konflikter. Man söker efter just den här gruppens "spelregler." Gruppen lär sig fungera som en grupp.

Att lyssna på de nya studerandena och att vara öppen för deras frågor är fortfarande viktigt. Ansvar för gruppens arbetsramar och kontinuitet ligger i sista hand hos tutorn. Ändå ställs det inte lika stora krav på honom/henne som tidigare. När deltagarna lärt känna varandra börjar de tala också med varandra och inte bara med tutorn. När gruppen är ny är tutorns roll väldigt central, men så småningom tar också andra gruppmedlemmar ansvar för verksamheten.

Tutorn ser till att alla hänger med. Att klart komma överens om nästa träff och att informera alla om den är viktigt. Om någon inte kommit till träffen, är det bra om tutorn kontaktar honom/henne och försäkrar sig om att han/hon är medveten om följande sammankomst. Också om denna medlem bestämt sig för att hoppa av, är det nödvändigt att kontakta honom/henne. På så vis undviker man att någon obemärkt försvinner från verksamheten. Speciellt i början då deltagarna ännu är främmande för varandra kan en enda frånvaro öka utanförkänslan och höja tröskeln för att återvända till gruppen. På samma gång får tutorn reda på orsaken till frånvaron. När tutorn på så vis tar sitt ansvar får gruppmedlemmarna en känsla av att gruppen och varje medlem i den är viktig.

Att tutorn är punktlig förmedlar samma sak. Han/hon kommer på avtalad tid och har reserverat hela den i förväg överenskomna tiden för gruppen. Det är bra att hålla sig till den planerade tidtabellen. Tutorn behöver inte dra ut på sitt eget tidschema, då träffarna också har en bakre tidsgräns.

Humor som inte sårar någon är en bra hjälp om stämningen i gruppen är spänd. Man ska inte undvika konflikter, men man lyckas i allmänhet bättre klara upp dem när den värsta konfliktsituationen är förbi. När man reder ut det hela talar man konkret om vad som hänt i gruppen. Man kan tillsammans konstatera gemensamma synsätt och avvikande åsikter. Att utgå från personliga egenskaper eller att anse någon besvärlig för inte diskussionen framåt. Det är viktigt att tillsammans hitta en lösning i stället för att tutorn håller på sin egen åsikt. Det är bra att tutorn lyssnar på och beaktar olika åsikter och strävar till att hitta en kompromiss.

Det är bra att i gruppen emellanåt diskutera hur det gemensamma arbetet fortskrider. Finns det någonting man vill ändra på? Vad önskar man mera av? Det kan dyka upp viktiga saker i diskussionen. Den aktiverar gruppmedlemmarna att ta ansvar. Gruppens välbefinnande är allas angelägenhet.

Tutorns roll

Tutorn ansvarar för verksamhetens yttre ramar. Han/hon fungerar som länk mellan studiehandledningssystemet, studieområdet och ämnesföreningen. Han/hon har hand om ramarna, t.ex. platsen där man samlas och tidpunkter då man träffas. Han ser till att gruppen kommer igång och att medlemmarna bekantar sig med varandra. Tutorn har också hand om gruppens kontinuitet genom att själv alltid finnas på plats och genom att se till att man gemensamt kommer överens om när man fortsätter och slutar.

Ämnen man behandlar i gruppen

Aktuella praktiska problem. En studerande som påbörjar sina studier undrar ofta över hur han/hon ska ordna sitt liv i praktiken. Detta gäller främst studerande som flyttat från en annan ort. Tips från tutorn och gruppen om hur man söker bostad, lär sig använda allmänna kommunikationer, sköter studiestöds- och andra ärenden kan vara till hjälp.

Orienteringsbesök. Det kan vara lättare att känna sig som en del av studiegemenskapen när man lärt sig hitta på universitetet och på den egna institutionen. Man känner sig tryggare och kan lättare ta reda på saker själv om man bekantat sig med personalen och vet till vem man ska vända sig i olika ärenden.

Studieplaner och tidsscheman. De nya studerandena får en stor del av studiehandledningen i skriftlig form. Det kan vara arbetsamt att bekanta sig med materialet ensam. Man kan förbise viktiga saker. Att diskutera studieplanerna med andra hjälper en att prioritera och att göra upp en fungerande och realistisk tidtabell. När tutorn berättar om sina egna erfarenheter är det viktigt att komma ihåg att samma lästakt eller ämneskombination kanske inte passar alla.

I gruppen kan det också bli diskussion om hur de nya studerandena har anpassat sig till studierna. Man kan fundera över hur bra **den egna studietekniken** fungerat och vilka utmaningar universitetsstudier medför. Det är viktigt att föra fram tanken att studierna inte behöver innebära att man stretar på ensam. Man kan få ett aktivare och mer realistiskt grepp om studierna om man utbyter erfarenheter, diskuterar undervisningen, tentamina o.s.v. Man behöver inte förlita sig enbart på sina egna föreställningar. Kraven vad gäller de egna prestationerna blir rimligare. Möjlighet och tradition att studera tillsammans varierar. I några tutorgrupper har studerandena efter den egentliga tutorgruppen velat fortsätta som tentläsningsgrupper.

Det är bra om tutorn vet till vem man kan vända sig på den egna institutionen, sektionen eller fakulteten, om den studerande vill få vägledning i frågor om studieteknik.

Hur får du på din egen institution kontakt med den personal som är ansvarig för studiehandledningen

Hur skiljer sig universitetstudier från gymnasiestudier

Hur klarar man av tent- och föreläsningrutiner på universitetet

Diskussion om ämnesval. Den nya studerande frågar sig ofta: "Hur vet jag att jag valt rätt ämne?" I början av studierna kan det vara svårt att se sambandet mellan grundstudier och förväntningar på ett framtida yrke. Ändå kan också sådant som i början verkar alltför allmänt eller teoretiskt senare visa sig vara viktigt. När man funderar över det egna ämnesvalet är det bra att diskutera med andra för att få information t.ex. om hurdana arbetsuppgifter de utexaminerade fått.

Att visa på möjligheter till fritidssysselsättningar. En förutsättning för att lyckas med studierna är tillräcklig vila och avkoppling. Den studerande har ingen regelbunden arbetstid. Trycket på att prestera kan sträcka sig över hela den tid man är vaken. Det är viktigt att avsätta tid också för fritid, hobbies och sociala aktiviteter. Det tar tid att finna nya ramar för sin gamla hobby. Man kan också hitta nya fritidssysselsättningar då livssituationen förändras.

I tutorgruppen kan man ta upp vad nya studerande tidigare har sysslat med och vad de nu är intresserade av. För studerande finns många hobby- och verksamhetsmöjligheter (t.ex. studentkårer, studentorganisationer, arbetarinstitut). Tutorn kan tipsa de nya studerandena om någon intressant verksamhet och informera om t.ex. studentrabatter.

Ett ställe som samlar alla studerande från det egna studieområdet är ämnesföreningen. Tutorgrupperna deltar ofta i ämnesföreningens kväll för de nya studerandena, där äldre studerande och lärare är med. Idrott och friluftsliv kan också ge avkoppling, göra att man känner sig pigg och får bättre koncentrationsförmåga. När man idrottar är det också lätt att lära känna den egna och andra tutorgrupper.

ATT AVSLUTA GRUPPEN

Som redan konstaterats lönar det sig att preliminärt diskutera gruppens livslängd redan när man planerar tidtabellen för sammankomsterna. På samma sätt som gruppens verksamhet planerats tillsammans, besluter man också gemensamt om när gruppen skall upphöra. Tutorn ska inte avsluta gruppen baserat på sin subjektiva känsla utan efter gemensam diskussion. Diskussion om gruppens avslutning kan aktivera också en grupp som annars fungerat på tutors initiativ.

När man väl kommit överens om avslutningen är det viktigt att alla vet om den sista träffen. I slutet är det naturligt och viktigt att diskutera hur gruppmedlemmarna upplevt gruppen och vilken betydelse den haft i början av studierna.

Gruppen kan sluta träffas för höstterminen och komma överens om ännu en träff i början av vårterminen. Då kan nya frågor uppstå som kräver gemensamt funderande.

Det är viktigt att tutorn också tar hand om sig själv och sina egna studier. Han/hon måste tänka över sin egen situation om det blir aktuellt att fortsätta med gruppen. Han har rätt att sluta arbeta med gruppen. Gruppen kan, om den så vill, fortsätta på egen hand efter de planerade träffarna. Gruppen kan också fortsätta tillsammans med någon annan grupp.

Tutorgruppen fungerar som en länk till bl.a. lärarhandledning. Den kan i bästa fall fungera som en trygghetsskapande och välkomnande brobyggare mellan universitetet och den studerande. Tutorgruppen och dess fortsättning är inget självändamål, utan tutorn och gruppen kan hjälpa de nya studerandena att hitta informationskällor och att själva ta reda på saker.

Om det är möjligt för tutorerna från det egna studieområdet att sinsemellan diskutera hur det gick med gruppen, vad de "blev och funderade över" o.s.v. kan tutorerna skapa sig en helhetsbild över hur gruppen fungerat och spegla sina erfarenheter mot de andras. En sådan efterföljande diskussion har också betydelse för utvecklandet av tutorarbetet.

Tutorgruppens olika skeden i sammandrag:

- I början en grupp människor som är obekanta för varandra, alla med egna erfarenheter och förväntningar
- Skedet då man lär känna varandra och finner gemensamma intressen
- Skedet då gruppen arbetar med olika sakinhåll.
- Att rikta sig utåt: Gruppen gör det möjligt att knyta kontakter med andra tutorgrupper, kursverksamhet, ämnesförening, lärarhandledning, olika fritidssysselsättningar o.s.v.
- Att avsluta gruppen
- Tutorgruppen kan fungera som en förbindelselänk till universitetets miljö i vidare bemärkelse.

GRUPPSITUATIONER SOM ÄR UTMANANDE FÖR TUTORN

Då gruppmedlemmarna lärt känna varandra och verksamheten kommit igång brukar stämningen lätta. Trots det kan någon medlems sätt att fungera försvåra den gemensamma diskussionen och arbetet i gruppen.

Tillbakadragna gruppmedlemmar som inte yttrar sig

I gruppen kan man vara tyst på många olika sätt. Trots att man är tyst kan man ändå vara närvarande och på så vis delta. I början är det bra att se till att ingen hamnar utanför diskussionen. När tutorn lärt känna sina gruppmedlemmar är det lättare för honom att ta ställning till när och på vilket

sätt han ska försöka uppmärksamma den som hamnat utanför. Att ständigt bli tillfrågad kan kännas pinsamt. Det är bra att också i det här hänseendet ge rörelsefrihet. Det bör i gruppen finnas utrymme också för en blygare och tystare gruppmedlem.

Någon kan vara tyst och dra sig undan genom att ställa sig utanför och ovanför gruppen. Genom sitt sätt att vara kan man ge uttryck för att "det här inte är någonting för mig" och att "diskussionen verkar dum eller ointressant". Också bakom en sådan tystnad finns ofta osäkerhet om den egna ställningen i gruppen. Om tutorn är öppen och intresserad och lyckas få med personen i verksamheten kan det få honom/henne att "smälta". I det här skedet sätts tutorns tilltro på tutorverksamhetens betydelse på prov, speciellt om en sådan attityd smittar av sig också på andra i gruppen.

” *Speciellt problematiska är grupper där det finns en eller flera högljudda resp. sociala personer och en eller flera verkligen tysta. Det är en väldigt stor utmaning för tutorn att behandla alla lika och inte ha "favoriter". Jag tycker det är viktigt att bevara något slags "avstånd" till gulnäbbarna, i alla fall så att man inte blir alltför mycket kompis med en del och visar det på alla träffar med gruppen. Då kan de andra känna sig som utanför. Tutorberättelse nr 9 (www.nyyti.fi 2003,6.)*

Pratsamma gruppmedlemmar som kräver mycket utrymme

Det är inte lätt att vara gruppledare om någon med sitt prat dominerar gruppen så mycket att det inte finns utrymme för de andra. Hur ska man få en sådan person att lugna ner sig? Hur får man hjälp av de övriga i gruppen så att diskussionen fördelas jämnare? Det är inte lätt att avbryta då en annan talar, men ibland måste man göra det. En möjlighet är, att tutorn för över ordet till en annan, efterlyser hans/hennes åsikter i ämnet som behandlas. Olika ansvars- och uppgiftsfördelningar inom gruppen kan göra att denna person kanaliserar sin aktivitet på ett sätt som gruppen kan dra nytta av.

Gruppen fungerar inte alltid som grupp

Ibland är det omöjligt att hitta en gemensam linje. Då kan en del gruppmedlemmar utebli. Det är inte ett tecken på tutors personliga misslyckande, utan det beror ofta bara på slumpen hur gruppens förväntningar uppfylls och gruppmedlemmarna passar ihop som individer. Om en del av gruppen fortfarande vill samlas och gruppen känns för liten, finns det kanske en annan tutorgrupp som de kan fortsätta med. I sådana situationer kan enskilda gruppmedlemmar behöva få kontakt med tutorn utanför gruppen.

” *Min egen tutorgrupp var väldigt passiv och det var svårt att ordna träffar. Tre av fyra var gamla studerande och behövde ingen tutoring (eller var i alla fall inte intresserade av den). Bara en gruppmedlem var ny studerande och dessutom mycket tystare och blygare och blev ganska utanför. Själv skulle jag ha velat träffa gruppen oftare, men eftersom jag och den andra tutorn inte fick något gensvar, avslutade vi gruppen.” Kvinna ur undersökningsgruppen -78 (Jokinen)*

” En del av gruppen ville inte aktivt delta i gruppen som bestod av gulnåbbar, och det var svårt att få dem med. I diskussioner som vi förde på tumanhand berättade de ändå att allt stod bra till och att passiviteten främst berodde på att tiden inte räckte till vid sidan av arbetet och studierna. Det kändes tråkigt att inte få ordentlig kontakt med varje gruppmedlem, men de verkade ändå klara sig.” Tutorberättelse nr 3 (www.nyyti.fi, 2003,2.)

TUTORNS ANSVAR

Tutorn har rätt stor auktoritet. Man lyssnar på vad han/hon har att säga. Det är därför det är så viktigt att fundera över på vilket sätt man för fram sina egna erfarenheter i gruppen. Det är bra om man redan på förhand kan vara på det klara med vilka förhållningssätt som är utmärkande för en själv och bedöma hur allmängiltiga de är. Det är inte meningen att tutorn skall vara “smak- och luktfri”, en “objektiv tjänsteman”, som noga väger varje ord. Det är viktigt att man är sig själv och för fram sina erfarenheter, men också att man delger dem ur ett lite vidare perspektiv, så att man inte förmedlar en bild av att detta är den enda sanningen. Man kan t.ex. känna sig frestad att säga, att ”de där föreläsningarna är det helt onödigt att gå på”. Det är viktigt att låta de nya studerandena själva få upptäcka vad som är viktigt för dem. Också sådant, som först inte känns så motiverande, kan senare visa sig vara viktigt. Tutorns erfarenhet fungerar som en slags spegel mot vilken den nya studerande kan reflektera över sig själv och sitt eget sätt att studera.

Tutorn har också själv förväntningar på sin verksamhet. Det är bra att inse sin egen betydelse för gruppen, men det är också viktigt att se till att man inte tar på sig för mycket ansvar och att man inte har för höga målsättningar.

” *Min tutor råkade vara en typ som kunde t.ex. programmering redan i gymnasiet och därför underskattade kursernas svårighet för oss nya. Man kände sig så dum, för kurserna skulle ju vara så lätta, men för en själv var de verkligen krävande.” Kvinna ur undersökningsgruppen -80.*

” *Jag hade uppfattningen att arbetstakten är hård vid universitetet, men genom tutoreringen har jag fått bilden att studentlivet nästan bara är ”bailande” och att man vandrar från krog till krog. Uppgifter som fås från olika källor blandas alltså ihop under de orienterande studierna.” Kvinna ur undersökningsgruppen -80.*

VAD KAN MAN FÅ UT AV ATT FUNGERA SOM TUTOR?

Nyuti rf samlade tutorers erfarenheter av tutorverksamheten vid tre olika högskolor (Tekniska högskolan, Helsingfors Universitet, Helsingfors Handelshögskola). Utgående från tio tutorberättelser skildras vad tutorerna gjorde, vad som var tyngst, mest givande, vad som tog mest tid o.s.v. Här följer tutorernas tankar om vad man kan få ut av att vara tutor.

- Mest givande tycker tutorerna det är att bekanta sig med nya människor. Man lär känna nya studerande och andra tutorer. Samarbetet med de andra tutorerna upplevs som motiverande. Den egna institutionen och dess personal blir bekanta och kontakter kan knytas också över fakultetsgränserna.
- Som tutor får man erfarenhet av att leda en grupp, lär sig förstå gruppen och utvecklar förmågan till växelverkan. Erfarenheten av att leda en grupp ger självförtroende och förmåga att uppträda offentligt.
- Då man tar reda på saker och berättar om dem för andra, blir de på ett annat sätt klarare också för en själv. Man får dessutom nya synpunkter på och ett nytt grepp om de egna studierna.
- Då man fungerar som tutor känner man sig nyttig över att kunna vara till hjälp för nya studerande.
- Att fungera som tutor är i huvudsak en positiv erfarenhet.

SAMMANDRAG

Vad förväntar sig de nya av den första terminen?

- man känner sig ivrig över att påbörja ett nytt skede i livet
- man vet att ansvaret för det egna livet och de egna valen växer
- man hoppas att det skall finnas tid att låta egna beslut formas och mogna
- man är beredd på att studier också medför stress och jäkt
- man vill börja studera, men först och främst vill man bekanta sig med andra studerande

Tutorns uppgifter när gruppen är ny

- att ta kontakt på förhand (om det är möjligt)
- att välja och boka mötesplats
- att planera träffarna
- att hålla öppningsanförande och presentera tutorverksamheten
- att få alla att lära känna varandra
- att kartlägga de nya studerandenas förväntningar
- att komma överens om tidtabell och tidpunkter för sammankomsterna
- att göra en preliminär plan över programmet för de olika träffarna
- att följa med och stöda gruppen i arbetet

Tutorns uppgifter då gruppen arbetar

- tutorn ser till att alla hänger med
- tutorn är på plats vid överenskommen tid och har reserverat den tid man kommit överens om i gruppen.
- tutorn följer med då gruppen arbetar och ansvarar för de praktiska arrangemangen (t.ex. arbetsfördelningen i gruppen)
- tutorn får gruppmedlemmarna att diskutera om vad de önskar att man tar upp eller gör i gruppen.
- tutorn strävar efter att tillsammans med gruppen hitta lösningar på besvärliga frågor

Tutorns uppgifter då gruppen slutar

- tutorn bestämmer tillsammans med gruppmedlemmarna om att avsluta gruppen
- tutorn ser till att alla känner till när den sista träffen äger rum
- tutorn leder diskussionen om hur gruppen varit till stöd då man påbörjade studierna

Bredvidläsning

Böcker där dramateori presenteras och där några övningar finns, är bl.a. Owens, Allan ja Barber, Keith (1998) :Draama toimii. JB-Kustannus, Helsinki.

Owens, Allan (2002): Draamasuunnistus prosessidraamaan. Draamatyö 2002, Helsinki.

Mer om gruppverksamhet finns i böcker som riktar sig till ungdomsledare eller helt enkelt i lekböcker för barn. Mycket finns att hämta ur barns lekar (tafatti, spegel, kådboll osv.), antingen som sådant eller något omarbetat. Teori och övningar finns bl.a. i följande verk:

Takala, Eeva (1995): Viestitään ryhmässä: Tyhmää, tylsää ja turhaa vai taitavaa tuloksellista ja tyydyttävää. Teoksessa Takala, Eeva., Gerlander, Maija (toim): Polkuja puheviestintään. Oppimateriaaleja, Jyväskylän täydennyskoulutuskeskus.

Käällförteckning

Hämäläinen, Olavi & Lähteinen-Kyykkä, Merja (1982): Uusien opiskelijoiden pienryhmäohjaajan opas. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö, Helsinki.

Jauhiainen, Riitta & Eskola, Marjatta (1994): Ryhmäilmiö. WSOY, Porvoo.

Jokinen, Päivi (2001): Tuutoritoiminnan kehittäminen. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tutkimuksia 36. Helsinki.

Kunttu, Kristina & Huttunen, Teppo (2001): Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2000. Sosiaali- ja terveysturvan katsauksia. Kela, Helsinki.

Kyrölähti, Jenni (2003): Tuutoritoiminnan tavoitteet. Teoksessa Hautakorpi, Johanna & Lindström, Marika (toim.): Ohjaus myötätuulessa. Opas tuutoroinnin kanssa työskenteleville. Helsingin yliopiston ylioppilaskunta.

Lonka, Kirsti (1997): Rohkene tuutoroida. Opas oppimisen psykologiaan. Opintoasiainosaston julkaisuja 15, Helsingin yliopisto.

Mäki-Tarkka, Jouko (2003): Yhteisö opiskelijoiden voimavarana. Teoksessa Hautakorpi, Johanna & Lindström, Marika (toim.): Ohjaus myötätuulessa. Opas tuutoroinnin kanssa työskenteleville. Helsingin yliopiston ylioppilaskunta.

Niemistö, Raimo (2002): Ryhmän luovuus ja kehitysehdot. Palmenia-kustannus, Helsinki.

Räisänen, Marja & Niemi, Matti (2004): Tampereen yliopiston tuutoriopas.

Tutorns synpunkt på målsättningarna:

“Jag tycker att tutorns viktigaste uppgift är att få den nya studerande att känna sig trygg i den nya studiemiljön; att han/hon själv kan leta fram information, röra sig i universitetets utrymmen och skapa olika kontakter. Studerande har förstås mycket olika bakgrund och deras förväntningar kan vara helt olika, vilket gör tutoreringen till en mycket utmanande uppgift. Jag skulle vilja ge dem jag är tutor för tillräckligt med utrymme (inget överbeskydd alltså), men på samma gång göra klart att jag faktiskt står till deras förfogande och är intresserad av deras situation och eventuella problem. Det är viktigt att ge dem råd om var de senare kan få hjälp.”
(Ohjaus myötätuulessa s. 14)

Smågruppshandledningen för de nya studerandena utgör en viktig del av universitetens och högskolornas studiehandledning. Denna guide är avsedd som hjälpmedel för smågruppsledare eller tutorer.

Guiden ger grundläggande information om smågruppshandledning för nya studerande. Den ger inte en färdig modell för hur man fungerar i grupp utan uppmuntrar tutorn att själv komma på vettiga sätt att vägleda de nya studerandena i början av studierna.

Vid bearbetning av guiden har man använt sig av SHVS-rådgivningspsykologernas sakkunnighet och synpunkter på smågruppshandledning samt Helsingfors Universitets och Studentkårens erfarenheter av tidigare guider avsedda för smågruppshandledare. Finlands studentkårers förbund och Studerandenas Idrottsförbund har också bidragit med sina kunskaper om tutoreringens mångfald vid olika universitet och läroanstalter.

S · H · V · S

STUDENTERNAS HÄLSOVÄRDSSTIFTELSE

Tölögatan 37 A
00260 Helsingfors
www.shvs.fi

ISSN 1796-8046 [Print]
ISSN 1796-8054 [Online]
ISBN 978-951-9414-97-3 [Print]
ISBN 978-951-9414-99-0 [Online]